

Іван КАРЭНДА

ВЁСКА КРЫВІЧЫ

Мой радзімы куток,
Дзе мая пачыналася доля.
Чуйнай памяці крок...
Тут пазнаў смак і хлеба, і солі.

Тут на бераг ракі
Бегаў роснаю сцежкаю з вудай.
Нёман з шэптам ракіт
Для мяне быў і шчасцем, і цудам.

Як убачу буслоў
На пасаджанай мною таполі, —
Разумею без слоў,
Што такое і доля, і воля.

Толькі тут, у цішы,
Ля лугоў і бароў векапомных,
Лёгка, вольна душы
І на сэрцы надзіва спакойна.

Тут гасцінны абрус
Расцілае на свята матуля...
Тут мая Беларусь...
Не забыць сюды сцежку святую.

Карэнда Іван Арсеньевіч нарадзіўся 17 верасня 1950 года ў вёсцы Крывічы Іўеўскага раёна Гродзенскай вобласці. Скончыў філалагічны факультэт Гродзенскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута імя Янкі Купалы (1971), аддзяленне журналістыкі Вышэйшай камсамольскай школы пры ЦК ВЛКСМ у Маскве (1976). Настаўнічаў у Ракавіцкай сярэдняй школе Шчучынскага раёна, працаваў у газеце «Чырвоная змена», быў на партыйнай і дзяржаўнай рабоце.

Аўтар зборнікаў лірыкі «Белыя наліў» (1995), «Знічка» (2003), «Васількі надзеі» (2008), паэтычнай кнігі для дзяцей «На загадкі ёсць адгадкі» (2001), шэрага празаічных твораў, у тым ліку апавесці «Воплаўская госця».

* * *

Я ў хату родную ўвайшоў —
Цяплом дыхнула печ старая,
А дзед з партрэта пазірае:
«Глядзіце, госць які прыйшоў!»

Я ў хату родную ўвайшоў —
З вачэй матуліных злятае
Сляза шчымлівая, святая:
«Сыноч, як сцежку ты знайшоў?»

Я ў хату родную ўвайшоў —
Нібы нанова нарадзіўся.
Чаму так лёс распарадзіўся,
Што госцем я сюды прыйшоў?

Я ў хату родную ўвайшоў —
Які ж я госць? — я сёння дома!
Тут мне з маленства ўсё знаёма,
Хоць і даўно адсюль сышоў.

Я ў хату родную ўвайшоў —
Нібыта ў Боскі храм на споведзь.
Ды хто мае грахі тут помніць? —
Чысцюткім я сюды ўвайшоў.

Я ў хату родную ўвайшоў —
Цяпер няма куды спяшацца.
Не трэба большага мне шчасця.

...Я ў хату родную ўвайшоў.

РОДНАЯ МОВА

У перашэпце каласоў жытнёвых
І шорганні няскошанай травы,
У пошуме дубровы стогадовай
І гомане няўрымслівай дзятвы,
У розгаласе рэха над ракою
І бульканні крынічкі пад гарой,
У звонкіх перапевах жаўруковых
І першым гrome веснавой парой,
У скрыпе палазоў на снезе белым
І грукаце натруджаных млыноў,
У трэсканні каштанаў пераспелых
І перазвоне храмавых званоў, —
Паўсюдна чую роднай мовы гукі.
Яна — ад нараджэння і да смерці —
Найпершая і лепшая навука
І розуму майму, і сэрцу.

* * *

Дзе гнутка — там гнецца.
Дзе тонка — там рвецца.
Дзе поўна — там льецца.
Дзе смешна — смяецца.

Улада памераў,
Прасторы і меры.

Няма толькі меры
Для шчасця і веры.

* * *

Я верыў прарокам, ішоў безаглядна
За імі ў нябачны, прыдуманы рай,
Ды ўсё аніак за смугой непрагляднай
Разгледзець не мог залаты небакрай.

Наіўны рамантык! Вясляр у паветры!
Дзе бераг жаданы? Што з чоўнам надзей?
Дарога жыцця — не гады-кіламетры,
А словы прарокаў у плыні падзей.

Паверыш прарокам — прамая дарога,
А рушыш ісці — непраходны гушчар.
Няма ні падтрымкі табе, ні падмогі,
А ззаду адно — пыл раструшчаных мар.

Зняверыцца — горш, чым калецтва якое, —
Лягчэй карчаваць пад прымусам тайгу.
Прыдумаў жа Бог пакаранне такое!
Я гэты прысуд зразумець не магу.

За што ашалела крумкач цвердадзюбы
Збалелае сэрца штодня мне дзяўбе?
Чаму, ненажэрны, так прагне ён згубы?..

Не верыць нікому — не верыць сабе...

* * *

Н.В.

Восень жоўтай хусцінкай
За акном прамільгне,
Успамін-павуцінку
Ціха дорачы мне.

Падарунак прыму я
І аддзячу як след:
Запішу-зарыфмую
Светлых згадак букет.

Зноў убачу я горы
І лістоту ў агні,
Пяцігорскія зоры
І дажджлівыя дні.

І курортную сцежку,
Дзіўны позірк вачэй,
Як маланку — усмешку,
Што за сонца ярчэй.

Мройны верасня поўдзень
У вачах праплыве,
І сустрэчная споведзь
Да драбніц ажыве.

Я вярнуся ў той вечар,
Нібы ў казачным сне...
Хоць даўно збег у вечнасць,
Не забыць яго мне.

Двое ў ціхім пакоі.
Дождж па шыбах бубніць.
А пачуцці — ракою,
Не стрымаць, не спыніць.

Трапяткое дыханне...
Нечаканы працяг...
Нараджэнне кахання —
Таямніца жыцця...

Успаміны — не рэчы,
Не адсунеш убок,
Не спрабуй — не адпрэчыш
Здумак-згадак клубок.

...Не згубілася ў часе,
Сагравае душу
Тая песня пра шчасце,
Што прыдумаў Машук...

Долі я не прырэчыў...
Час стагае тугу...
Восень нашай сустрэчы
Я забыць не магу.

НОГІ, НОГІ...*Показка*

Маладыя ногі —
Доўгія дарогі.
А старыя ногі —
З ложка да падлогі.

Маладыя ногі —
Лёгка дарогі.
А старыя ногі —
Сто пудоў знямогі.

Маладыя ногі —
З песнямі дарогі.
А старыя ногі —
З торбаю трывогі.

Маладыя ногі —
Думкі пра дарогу.
А старыя ногі —
Сповідзь перад Богам.

Маладыя ногі
Прозяцца ў дарогу.
А старыя ногі
Прозяць кій-падмогу.

Маладыя ногі —
Кожны дзень дарога.
А старыя ногі
Не судзіце строга...

* * *

Я не ўбачу цябе, не ўбачу...
Ну за што не ўзлюбіў так лёс?
Разрываецца сэрца, плача,
Захлынаецца ў моры слёз.

Я не ўбачу цябе, не ўбачу...
Праклінаць буду чорны дзень,
Што жыццё маё перайначыў,
Патушыў у душы спадзеў.

Я не ўбачу цябе, не ўбачу...
 І чакаю сустрэч дарма.
 Ростань жарам пячэ гарачым,
 Хоць віны тут маёй няма.

Я не ўбачу цябе, не ўбачу...
 Пад нагамі ходзіць зямля.
 У сумётах бяды-няўдачы
 Студзіць шчасце маё зіма.

НЕ ЖУРЫСЯ...

З народнага

Не журыся, не журыся,
 Сінявокая Марыся...

Сонца сядзе за пагоркам —
 Выйдзі з хаты на вячоркі,

Дзе збіраюцца дзяўчаты,
 Дзе гуляюць хлопцы-хваты.

Там і песні, і пацешкі,
 Гульні, прымаўкі, пасмешкі.

А знарок запыніць жартам
 Хлопец спрытны, зухаваты, —

Гэта сцежачка прамая —
 На цябе ён вока мае.

Зразумееш і без слоў —
 Правядзе цябе дамоў.

Не спяшайся, прыглядзіся.
 З ім па вуліцы прайдзіся.

Падвядзе да самай брамкі,
 Прастаіць з табой да ранку.

Усміхнецца — усміхніся,
 А прыгорне — прыгарніся...

Прашапчы яму: «Кахаю...
 І другога не шукаю...»

А як ён мацней прыцісне —
 У гаі салоўка свісне...

Значыць, хлопец, сэрцу любы,
Павядзе цябе да шлюбу.

Уцякай хутчэй у хату...
З дня на дзень чакай у сваты...

Не журыся, не журыся,
Сінявокая Марыся.

* * *

Шкада дарог, што засталіся ззаду,
Дзе сёння мне не суджана ўжо быць,
Якіх не ўбачу я за даляглядам, —
Не хоча сэрца іх ніяк забыць.

Я, мабыць, з тых, хто лёс не дакарае,
Свой крыж цярпліва на зямлі нясе,
Хто Богу сваю сцежку давярае...

А сцежка карацее пакрысе.

